

François Rastier
(centre universitaire de vincennes)

FORTÆLLINGENS FLERTYDIGHED (I) (forsøg på beskrivelse af Molières *Dom Juan*)

la sémiotique, la sémiologie . . .
—oh! qu'il nous faudrait un Molière

Georges Steiner

I. Indledning:

I.I. Den lingvistiske flertydighed og den semantiske flertydighed.
Lad os minde om, hvad man forstår ved lingvistisk flertydighed; man skelner mellem: — leksikalsk flertydighed (ét og samme leksem kan dække over flere helt eller delvis forskellige sememer); — og syntaktisk flertydighed (én og samme morfemkæde kan dække over flere forskellige dybdestrukturer).

Den første art flertydighed berører eventuelt kun de semantiske differentiatorer (klassemerne), som muliggør interpretationen af sætningstræet (*the Phrase Marker*), mens den sidste art flertydighed nødvendigvis angår selve træets form; de kan dog begge karakteriseres ved formuleringen, at der er tale om flertydighed, når et morfem eller en morfemkæde kan tilskrives mere end én kategorisering på et givet deskriptionsniveau. En adækvat grammatik skal kunne "give lige så mange forskellige strukturelle beskrivelser af en sætning, som denne sætning har semantisk forskellige læsemåder"¹. Hvis man sætter sig for at beskrive sætningens semantiske komponent (idet sætningens syntaktiske komponent er kendt i kraft af den syntagmatiske grammatik), da rejser sig problemet om sammenligning og udvælgelse af én blandt de forskellige mulige strukturelle beskrivelser; hvordan kan man vide, hvilken der er den bedste?

Det er kun muligt at give et svar, hvis systemet af de i teksten udnyttede indholdsstørrelser allerede er kendt, eller hvis det beskrevne udsagn har en kontekst af ikke flertydige og allerede interpreterede udsagn; i begge tilfælde gælder det om at begrænse interpretationsmulighederne, hvilket bør føre til opstilling af én unik isotopi for læsningen, eller af flere bestemte isotopier.

Det er et spørgsmål, om ikke problemer af samme art som de der skyldes lingvistisk flertydighed rejser sig på andre niveauer. Lad os betragte den fremstilling, der er foreslået af A. J. Greimas, med hensyn til den syntagmatiske strukturering:

Semiotiske strukturer	}	semiotiske dybdestrukturer (dialektiske)
		semiotiske overfladestrukturer (syntagmatiske rækker af genererede indholdsformer; eks.: fortællingen)
Lingvistiske strukturer	}	lingvistiske dybdestrukturer (eller: syntaktisk-semantiske)
		lingvistiske overfladestrukturer (morfemkæder)

Vor hypotese vil sætte, at de semiotiske strukturer kan være flertydige. Det drejer sig her ikke om flertydigheder af homonymi-typen, da der jo på dette niveau opereres med de genererede indholdsformer, men om syntaktiske flertydigheder: en indholdsstørrelse kan tilskrives modsatte aktantielle kategoriseringer (den kan for eksempel på én gang interpreteres som en subjekts- eller helte-aktant og som en anti-subjekts-aktant); man har da to beskrivelser af fortællingens dybdestruktur, svarende til de to mulige læsninger. Denne flertydighed kan på samme måde gælde funktionerne, som kan tilskrives modsatte interpretationer (nederlag eller sejr, osv).

Hvordan fjernes en fortællings flertydighed? Forudsat den ikke fjernes på metalingvistisk vis ved slutningen af selve fortællingen, som det er reglen i kriminalromaner, kan man støtte sig til konteksten, hvis den ikke er flertydig: hvis man f.eks. ikke kender relationen mellem en person A og helten C, men véd, at A hjælper en skurke-aktant B, kan man slutte, at A er modstander af C.

Hvis flertydigheden gælder fortællingen som helhed, er der kun én løsning: i overensstemmelse med tekstens metalingvistiske funktion at konstruere en kvalifikativ model for de udnyttede indholdsstørrelser, hvorefter de tvivlsomme indholdsstørrelses status kan bestemmes ved hjælp af systemets regler.

NB: for i begyndelsen af en beskrivelse af en mytisk fortælling at kunne hævde, at barnet som voldtager sin mor er en skurke-aktant, må A. J. Greimas forudsætte kendskab til et socialt axiologisk system, hvorefter voldtægten af moderen klasseres blandt forbudte handlinger. Men intet forhindrer os i at tænke os en fortælling forudsættende et andet axiologisk system, hvorefter helten netop ville vise sin heltens natur ved at voldtage sin mor.

I.II. Problemerne ved at beskrive tekster med dialog.

Når folkeeventyrene er lette at beskrive, er det især fordi de fremføres af en eneste narrator, der ikke er til stede som aktør i fortællingen, således at personernes replikker bliver gengivet som citater, indrammet af formuleringer af typen: "så sagde han . . .". Uden at gøre uholdbare antagelser kan man sige, at narrators én-hed sikrer en homogen indramning af udsagnene.

Til gengæld bliver i tekster med dialog og især de, der er beregnet for teatret, narrationsfunktionen sikret alene af sceneangivelser og eventuelt af en kommentators replikker uden at narrator selv er til stede som aktør i fortællingen; bortset herfra sikres den af selve fortællingens aktanter: de talende falder sammen med narratorene, aktørerne i det udsagte (l'énoncé) falder sammen med aktørerne i udsigelsen (l'énonciation). Hvis der er flere narrators, kan man have flere versioner af fortællingen². Man ved da ikke længere, om det er muligt at konstituere en enkelt kvalifikativ model, der kan gøre rede for alle fortællingens versioner, og at identificere en basal fortælling, udfra hvilken man ville kunne frembringe alle de manifesterede versioner gennem transformationer.

På den anden side støder især beskrivelsen af tekster med dialog på problemet om identifikationen af de deceptive (ikke gyldige) udsagn.

Når aktør-narratorerne søger at narre hinanden, hvordan kan man så vide hvem der narrer hvem? I forhold til de aktanters replikker, der er til stede i fortællingen, kan en enkelt overordnet narrators replikker, der ikke er til stede i fortællingen, have en metasproglig funktion: de præsenterer udsagn, som er uafhængige af aktørerne, og som gør det muligt at identificere de udsagn, der ikke er koherente med dem, som løgne. Til gengæld kan, i en dialogisk tekst, et udsagns sandhedsværdi³ være ubestemt, hvis den ikke præciseres af sceneangivelserne eller af en fortælling udenforstående kommentators replikker.

For at løse disse problemer, foreslår vi undersøgt hvorvidt det omstridte indhold akcepteres af modsatte aktør-narratorer, dvs om det er til stede i deres replikker i en fremsættende modus i en ikke-deceptiv funktion. I *El Burlador de Sevilla* af Tirso de Molino hævder f.eks. de aktanter, der står som fjender af *Don Juan* (som er en skurke-aktant; hvilket vi ikke har plads til at vise her) og især hans ofre, at han gør det onde (*daño*); *Don Juan* erkender, at det gør han (jvf. III akt, vers 109): det onde som *Don Juan* gør er således *erkendt* af alle, og man kan da hævde, at det tilhører fortællingens sandhed. På samme måde taler, i Moliere's *Dom Juan*, Sganarelle og *Dom Juan*, som er modsatte aktører, – vi skal vise det senere, – i II akt, scene 2, om et skibbrud, de har lidt. Skibbruddet hører til fortællingens sandhed. Men Sganarelle ser i deres frelse et tegn på himmelsk medlidenhed, hvilken *Dom Juan* ikke gør. I denne fortælling er sandhedsværdien af dette himmelske tegn altså ubestemt.

II. Beskrivelsen af en narrativ struktur.

II.I. Overfladestrukturen.

A. Beskrivelsens instrumentale begreber.

En narrativ overfladestruktur indeholder tre hierarkiske niveauer: a) aktørernes og forløbets niveau; b) funktionernes niveau; c) de narrative syntagmers niveau.

a) Aktører og forløb:

De syntagmer, der er konstrueret ved reduktion af parafraaser (jvf. II.I.B) med *verbale* syntagmer som udgangspunkt, kaldes *forløb*; de syntagmer, der på samme måde er konstrueret på grundlag af tekstens *nominale* syntagmer, kaldes *aktører*.

Afhængig af den type af kanoniske udsagn, hvori aktørerne indgår som bestanddele, har aktørerne forskellige *formelle roller*:

(1) hvis det kanoniske udsagns dybdestruktur kan genereres af:

$$\begin{array}{l} \text{Syntagmatisk Regel I: } S \rightarrow NP^a + VP \\ \text{S R II} \quad \quad \quad : VP \rightarrow V_i \end{array}$$

vil man sige at NP^a 's formelle rolle er *agent*;

(2) hvis den kan genereres af:

$$\begin{array}{l} \text{SRI} : S \rightarrow NP^a + VP \\ \text{SRII} : VP \rightarrow V_{ix} + NP^b \end{array}$$

har vi kategorien af formelle roller: NP^a : *agent* vs SN^b : *objekt*; hvis endvidere⁴ forløbet indeholder semet "aggression"; og NP-aktørerne klassemet "animeret", kan kategorien formuleres: NP^a : *aggressor* vs NP^b : *aggressand*;

(3) hvis den kan genereres af:

$$\begin{array}{l} \text{SRI} : S \rightarrow NP^a + VP \\ \text{SRII} : VP \rightarrow V_{iy} + NP^b (\text{P}_{prep}^c) \end{array}$$

og hvis forløbet indeholder semet "transmission", artikuleres NP^a og P_{prep}^c indbyrdes i kategorien *afsender vs modtager* (destinateur vs destinataire).

NB: vi reserverer betegnelsen aktant til enheder i de semiotiske dybdestrukturer, der især er defineret i forhold til de investerede indhold (jvf. II.III.).

b) funktioner: det er kanoniske udsagn; de klassificeres således:

- *flytningen* (d) etablerer en spatial eller temporel disjunktion; man skelner mellem afgang og ankomst. Udsagnstrukturen er af type (1).
- *kommunikationen* (C) er et udsagn af type (3), hvis NP^b er et objekt der indeholder klassemet "aktualitet".
- *befalingen* (m) er et udsagn af type (3), hvis NP^b indeholder klassemet "virtualitet"; accepten er et logisk senere udsagn af samme type; dens indhold er analoge med befalingens, bortset fra at indholdet af NP^a overtages af Pprep^c, og vice versa. Sammenstillingen af disse to funktioner kaldes *kontrakt* (A).
- *konflikten* (F) er sammenstillingen af to funktioner, der er defineret af udsagnsstrukturen i type (2 – "aggression"); deres indhold er analoge, bortset fra at indholdet af NP^a ombyttes med NP^b's.

c) de narrative syntagmer: det er grupper af funktioner, der holdes sammen af forudsætningsrelationer.

De funktioner i en fortælling, der ikke er manifesteret direkte, men blot forudsættes af andre funktioner, kan stipuleres: man har lov til at forudsætte etableringen af en kontrakt forud for et kontraktbrud, en befaling før en accept osv.

B. De foreslåede procedurer.

Man opnår et kanonisk udsagn (det semiotiske overfladeniveaus enhed) ved at operere på det (de) lingvistiske udsagn, der manifesterer det:

a) Man lokaliserer anaforer og partielle synonymier (på det semiske niveau). Således bliver Don Juan i *El Burlador de Sevilla* af Tirso de Molina, defineret i Thisbé's tale som en "brigand" (røver) (I,1001), en "hôte indigne" (tarvelig gæst) (I,1007), en "vil cavalier" (nedrig kavaler) (I,1003); disse definitioner kan homologeres eller i det mindste sammenholdes, i hvert fald som pejorative. Det samme gælder definitionerne på Don Juans gerninger: "souillures" (besudlinger) (I,1000); "outrage" (krænkelser) (I,1002); "tu volas l'honneur" (du stjal min dyd) (I,1009); "il a ainsi profané ma couche" (han har vanhelliget min ægteseng) (I,1020). Man kan således konstituere indholdsklasser, som man kan operere på: de definerer aktører og forløb.

b) Man erstatter de afledte lingvistiske udsagn med deres basisstrukturer. Således kan man erstatte de to udsagn: "je jouirai de sa chair" (jeg vil nyde hendes krop) (I, 685), og "il a joui de ma chair" (han har nydt min krop) (I, 1021) med: *Don Juan* (aggressor-agent) *nyder* (forløb) *Thisbé's krop* (aggressand-objekt). Herved homologeres alle udsagn af samme dybdestruktur, der artikulerer sammenlignelige indhold. De analyser, som forske-

re som Antonio Querido, Montreal, har foretaget på parafraser, vil snart sætte os i stand til at automatisere disse forberedende operationer før beskrivelsen af selve fortællingerne.

Når de kanoniske udsagn er identificeret, kan deres funktionelle status præciseres, f.eks. kan man have:

- *Don Juan* (afsender) *lover* (forløb) *Thisbé* (modtager) *ægteskab* (virtuelt objekt);
- *Thisbé* (afsender) *accepterer* (forløb) *Don Juans* (modtager) *lofte om ægteskab* (virtuelt objekt);

Det første udsagn kan i sin struktur identificeres som en *befalingsfunktion*; det andet som en *acceptfunktion*. De konstituerer sammen den i hierarkiet højere *kontraktfunktion*.

Man kan derefter gruppere funktionerne i syntagmer: efter den ovennævnte kontrakt får man en *konflikt* i deceptiv modus (F): *Don Juan nyder Thisbé's krop*; en *konsekvensfunktion* (non c): *Thisbé mister sin dyd*; og en *flytningsfunktion* (d): *Don Juan rejser*. Man får altså konstitueret et narrativt syntagma: A + F + non c + d.

Vi vil senere studere syntagmernes indbyrdes organisation.

C. Inventaret af funktioner og syntagmer.

Den beskrevne tekst er Molières *Dom Juan*, Amsterdam-udgaven, 1683; noter er inkluderet.

Bemærkninger:

- Funktionerne fremstilles i deres succession i fortællingens tid, og ikke i den orden, som deres manifestation i den sproglige diskurs giver dem. De, der er lokaliseret i en ubestemt fortid, er placeret foran et narrativt syntagma.

De forudsatte, ikke manifesterede funktioner markeres ved kantede parenteser, de der er uerkendte af mindst én af aktørerne, af et spørgsmålstegn.

- Syntagmerne (funktionsgrupper, der har en eller flere aktanter fælles, og er forbundet af forudsætningsrelationer) kan foreligge diskontinuert i fortællingens tid⁵. I dette tilfælde vil syntagmets forskellige dele være angivet med samme nummer.

En isoleret funktion må inkluderes i listen over syntagmerne: dens formel tilhører funktionslisten ved sin struktur; og hører til syntagmelisten derved at den udgør en uafhængig narrativ enhed.

Syntagme-nummer	Funktions-nummer	Aktanter og forløb	Funktionssymbol
1	1	Dom Juan (D1; D2) Kommandøren (D1; D2) beder om; accepterer (aktuelt forløb) at kæmpe mod hinanden (D: virtuelt forløb)	[A]
	2	Dom Juan (A1; A2) Kommandøren (A1; A2) kæmper (forløb)	[F]
	3	Dom Juan (A1) dræber (forløb) Kommandøren (A2)	non c
	4	Dom Juan (G) rejser (forløb)	d
2	5	– Elvira (D1) lover (aktuelt forløb) sit liv (O: virtuelt forløb) til himlen (D2); – Himlen (D1) tager imod (aktuelt f.) hendes liv (O: virtuelt f.)	[m] } [A]?
			[a]?
3	6	– Dom Juan (D1) lover (aktuelt f.) Elvire (D2) ægteskab (O: virtuelt f.); – Elvire (D1) accepterer (aktuelt f.) ægteskabet (O: virtuelt f.)	m } A a }
	7	Dom Juan (A1) bortfører (f.) Elvire (O) fra klosteret (A2)	F

	8	Dom Juan (D1; D2) gifter sig med (f.) Elvire (O; D1; D2)	non c
	9	se funktion 4	d
4	10	Sganarelle (D1) indgiver (f.) en anmeldelse (O) til Gusman (D2)	C
5	11	– Sganarelle (D1) beder (aktuelt f.) Himlen (D2) om hævn (O: virtuelt f.); – Himlen (D1) accepterer (aktuelt f.)	m } [A]? [a] }
6	12	Sganarelle (D1) beder (aktuelt f.) Dom Juan (D2) om retfærdiggørelse (O: virtuelt f.); Dom Juan (D1) accepterer (aktuelt f.)	m } [A] [a] }
			13
	14	Det lykkes ikke (non f.) for Sganarelle (G) at vinde	non c
	15	Sganarelle (D1) nævner (f.) Himlens hævn (O) for Dom Juan (D2)	C
7	16	Elvire (G) kommer (f.)	d

	17	Sganarelle (non D1) nævner ikke (non f.) Elvires ankomst (O) for Dom Juan (D2)	non C
	18	– Elvire (D1) beder (aktuelt f.) Dom Juan (D2) om retfærdiggørelse (O: virtuelt f.); – Dom Juan (non D1) accepterer ikke (non f.)	m non a } non A
	19	– Elvire (D1) beder (aktuelt f.) Dom Juan (D2) om en skin-retfærdiggørelse (O: virtuelt f.); – Dom Juan (D1) accepterer (f.)	A
	20	Dom Juan (A1) overbeviser ikke (non f.) Elvire (A2)	non F
	21	Elvire (A1) overbeviser ikke (non f.) Dom Juan (A2)	non F
	22	non F implicerer	non (non c)
	23	Elvire (D1) samme forløb som funktion 11	[A]?
8	24	en kvinde (D1; D2) og en mand (D1; D2) bliver enige om (aktuelt f.) ægteskab (O: virtuelt f.)	A

9	25	Dom Juan (A1) kan ikke bortføre (non f.) kvinden (O) fra hendes forlovede (A2)	non F
10	26	Himlen (D1) frelser (f.) Dom Juans og Sganarelles (D2) liv (O)	C?
	27	Dom Juan (G) og Sganarelle svømmer bort (f.)	d
11	28	Pierrot (D1) (samme forløb som funktion 26)	C
12	29	– Pierrot (D1) beder (aktuelt f.) Charlotte (D2) om hendes kærlighed (O: virtuelt f.); – Charlotte (non D1) hverken accepterer eller afslår (non f.)	m a? } A?
	30	Pierrot (G) rejser (f.)	d
13	31	Dom Juan (G) kommer (f.)	d
	32	Dom Juan (D1) Charlotte (D2; D1) (samme forløb som funktion 6)	A
	33	Pierrot (G) kommer (f.)	d

14	34	a) Pierrot (A1) angriber (f.) Dom Juan (A1) b) Dom Juan (A1) slår (f.) Pierrot (A2)	F
	35	Pierrot (non G) (se funktion 14)	non (non c)
	36	Pierrot (G) rejser (f.)	d
	37	Dom Juan (D1) Mathurine (D2; D1) (samme forløb som f. 6)	A
	38	Mathurine (D1) (samme forløb som f. 18)	non A
13	39	Charlotte (D1) (samme forløb som f. 18)	non A
13 14	40	se f. 4	d
13 14	41	(se f. 10) Charlotte } Mathurine } (D2)	C
15	42	(se f. 31)	d
	43	(se f. 37) lovprisning (O)	C
16	44	La Ramee (D1) giver (f.) Dom Juan (D2) en advarsel (O)	C
	45	Dom Juan & Sganarelle (G) rejser (f.)	d

17	46	– Nogle bønder (D1) beder (aktuelt f.) Sganarelle (D2) om helbredelse (O: virtuelt Pr.); – Sganarelle (D1) accepterer (aktuelt f.)	m a } A
	47	Sganarelle (A1) angriber (f.) sygdommen (A2) med et brækmiddel (J1)	F
	48	Brækmidlet (G) dræber (f.) den syge (O)	non c
	49	Sganarelle (G) rejser (f.)	d
	18	50	Sganarelle (D1) (samme forløb som f. 18)
51		Sganarelle (A1) (samme forløb som f. 21)	non F
52		Sganarelle (G) (samme forløb som f. 14)	non c
19	53	Den fattige (D1) giver (f.) Dom Juan (D2) en oplysning (O)	C
20	54	Den fattige (D1) (samme forløb som f. 5)	[A]?
	55	– Den fattige (D1) beder (reelt f.) Dom Juan (D2) om almisse (O: virtuelt f.); – samme forløb som f. 18)	m non a } non A

	56	– Dom Juan (D1) beder (reelt f.) Den fattige (D2); – Den fattige (non D1) accepterer ikke (non f.)	m non a	} non A
	57	Dom Juan (D1) giver (f.) Den fattige (D2) en Louis (O)	C	
	58	(se f. 4)	d	
21	59	(se f. 31)	d	
	60	Dom Juan (D1; D2) beslutter (aktuelt f.) at forsvare Carlos (P: virtuelt f.)	A	
	61	Dom Juan (A1) slår (f.) Angriberne (A2)	F	
	62	Dom Juan (D1) redder (f.) Carlos' (D2) liv (O)	non c (\cong C)	
22	63	– Dom Juan (D1) foreslår (aktuelt f.) Carlos (D2) at hævne Elvire (O: virtuelt f.) – Carlos (D1) accepterer (f.)	m [a]	} A
23	64	Dom Alonse (G) kommer (f.)	d	
	65	Alonse (D1; D2) (samme forløb som f. 1)	A	

24	66	Dom Alonse (A1; A3) og Dom Carlos (A1; A2) kæmper (f.)	F	
	67	Dom Carlos (D1) giver (f.) Dom Juan (D2) en frist (O)	non c (\cong C)	
	68	Dom Carlos & Dom Alonse (G) drager bort (f.)	d	
25	69	– Dom Juan (D1) inviterer (aktuelt f.) gennem Sganarelle (J1) Statuen af kommandøren (D2) til middag (O: virtuelt f.); – Statuen (D1) accepterer (f.)	m a?	} A?
26	70	Dom Juan (D1; D2) og Monsieur Dimanche (D1; D2) bliver enige (aktuelt f.) om en gældspost (O: virtuelt f.)	A	
	71	Monsieur Dimanche (G) kommer (f.)	d	
	72	La Violette (D1) underretter (f.) Dom Juan (D2) om hans ankomst (O)	C	
	73	Dom Juan (A1) forhindrer (f.) Monsieur Dimanche (A2) i at tale (O: virtuelt f.)	F	
	74	Monsieur Dimanche (non D1) beder ikke (non f.) om pengene (O)	non c	

	75	Monsieur Dimanche (G) rejser (f.)	d
27	75	– Dom Louis (D1) giver (aktuelt f.) Dom Juan (D2) nogle pligter (O: virtuelt f.); – Dom Juan (non D1) erkender dem ikke (non f.)	m? } a? } A?
	77	Dom Louis (G) kommer (f.)	d
	78	(se f. 72)	C
	79	Dom Louis (D1) (samme forløb som f. 18)	m } non a } non A
	80	Dom Louis (A1) (samme forløb som f. 21)	non F
	81	non F implicerer	non (non c)
	82	Dom Louis (D1) (samme forløb som f. 23 og f. 11)	m } [a]? } [A]?
	83	Dom Louis (G) drager bort (f.)	d
28	84	– Himlen (D1) beder (aktuelt f.) Elvire (D2) advare Dom Juan (O: virtuelt f.); – Elvire (D1) accepterer (aktuelt f.)	m? } a } A?
	85	(se f. 16)	d
	86	Ragotin (D1) (samme forløb som f. 72)	C

	87	– Elvire (D1) beder (aktuelt f.) Dom Juan (non D2) om at ændre sit liv (D: virtuelt f.); – Dom Juan (non D1) accepterer ikke (non f.)	m } non a } non A
	88	(se f. 21)	non F
	89	non F implicerer	non (non c)
	90	– Dom Juan (D1) foreslår (aktuelt f.) Elvire (D2) at blive (O: virtuelt f.); – Elvire (non D1) afslår (non f.)	m } non a } non A
	91	Elvire (G) går (f.)	d
29	92	Sganarelle (D1) stjæler (f.) et stykke kylling (O) fra Dom Juan (D2)	\overline{C}
30	93	(se f. 84) Statuen (D1; D2)	[m]? } [a]? } [A]?
	94	Statuen (G) kommer (f.)	d
	95	Sganarelle (D1) underretter (f.) Dom Juan (D2) om dens ankomst (O)	C

	96	– Statuen (D1) inviterer (aktuelt f.) Dom Juan (D2) til middag (O: virtuelt f.); – Dom Juan (D1) accepterer (f.)	m a	} }	A
	97	Statuen (G) rejser (f.)	d		
31	98	Dom Juan (A1) narrer (f.) Dom Louis (A2)	F		
	99	Det går galt (non f.) for Dom Louis (non G)	non (non c)		
	100	Dom Louis (G) rejser (f.)	d		
32	101	Dom Juan (D1) afslører (f.) sit væsen (O) for Sganarelle (D2)	C		
33	102	Dom Juan (A1) narrer ikke (f.) Carlos (A2)	non F		
	103	– Dom Carlos (D1) truer (aktuelt f.) Dom Juan (D2) med en kamp (O: virtuelt f.); – Dom Juan (D1) afslår ikke (f.?)	m a?	} }	A?
	104	Carlos (G) går (f.)	d		
34	105	(se f. 84) Sganarelle (D1; D2)	A?		

	106	(se f. 87) Sganarelle (D1; D2)	non A		
35	107	(se f. 84) Spøgelset (D1; D2)	[m]? [a]?	} }	[A]?
	108	Spøgelset (G) kommer (f.)	d		
	109	Sganarelle (D1) underretter (f.) Dom Juan (D2) om dets ankomst (O)	C		
	110	(se f. 87) Spøgelset (D1; D2)	non A		
	111	– Dom Juan (A1) angriber (f.) Spøgelset (A2); – Spøgelset (non A1) flyver bort (f.)	non F		
	112	non F implicerer	non (non c)		
	113	Dom Juan (G) drager bort (f.)	d		
36	114	– Statuen (D1) beder (aktuelt f.) Dom Juan (D2) om at give ham sin hånd (O: virtuelt f.); – Dom Juan (D2) accepterer (f.)	m a	} }	A
	115	Lynet (A1) brænder (f.) Dom Juan (A2)	F		

	116	Lynet (D1) yder (f.) alle (D2) tilfredshed (O)	non c? = C?
37	117	– Sganarelle (D1) beder (aktuelt f.) Dom Juan (D2) om sin løn (O: virtuelt f.); – Dom Juan (non D1) er ikke mere (non f.)	m } non A non a }

Bemærkninger:

funktion 1: a) Man ved ikke, om der er etableret en kontrakt, idet "ne l'ai-je pas bien tue" kan betyde dræbt helt og/eller ifølge reglerne for en duel. Vi hælder til den sidste løsning, på grund af "J'ai eu ma grâce de cette affaire" (begge fra I,2).

b) Hvis der er etableret kontakt, ved man ikke hvem der beder om at få den etableret.

f.2: – Man ved ikke hvem aggressoren er.

f.3: – Man ved ikke hvem det er, der hævner sin ære, og om konsekvensen derfor er eller ikke er eliminering af en mangel.

f.5: – Man ved ikke hvorfor Elvire er indtrådt i klosteret. Desuden hører indholdselementet "Himmel" ikke til fortællingens sandhed. (Jvf. III).

f.7: Idet klostret er en ikke-animeret aktant, bliver kampen ikke fremstillet som reciprok. (Jvf. I,1: "...forcer... l'obstacle sacré d'un couvent").

f.14: Der sker ingen eliminering af mangelen (hvilket for Sganarelle ville være en forandring i Dom Juans liv).

f.15: Selv om funktionsformlen er forskellig fra f.18, er der ikke tale om en indholdstransformation, men blot en stilistisk variation: man kan nemlig sige, at det at nægte at retfærdiggøre sig reelt og det at acceptere at retfærdiggøre sig tilsyneladende, implicerer de samme funktioner. Det er derfor, vi har kunnet gruppere disse to kontrakter i samme syntagme.

f.24: Samme bemærkning som til f.1,b.

f.38,39: Dom Juan accepterer en tilsyneladende retfærdiggørelse, men ikke en reel. Kontrakten er derfor ikke etableret.

f.47: Samme bemærkning om sygdommen som om klostret i f.7.

f.52: Det uheldige udfald er også manifesteret på den figurative isotopi (Sganarelle falder).

f.58,59: De to flytninger finder sted i samme øjeblik, idet afrejsen fra et sted også er ankomsten til et andet; der må dog skelnes mellem dem.

f.60: Ved at tage en beslutning indgår Dom Juan på en måde en kontrakt med sig selv, med sin ære (se senere III.III).

f.66: Også her er kampen fremstillet som en diskussion. Den forløber her på en non-figurativ isotopi.

f.69: Statuens accept erkendes ikke af Dom Juan (se IV,I).

f.76: Dom Juans pligter er dem, der svarer til hans arvelige stand; det er derfor, Dom Louis' befaling til ham ikke er explicit: den fandt sted i det øjeblik sønnen blev avlet.

f.92: Dom Louis' replik antyder en eliminering af manglen ("... je n'ai plus rien désormais à demander au Ciel"). Men den opfattes ikke af Dom Juan (se V,2).

f.95: Det drejer sig her om et falsk bedrageri: Hvis man har:

S1	vs	S2
acceptere		afslå
<hr/>		<hr/>
S2		S1
ikke afslå		ikke acceptere

får man: afslå (i "konjunktiv" (*paraître*)) = ikke afslå (i "indikativ" (*être*)). Ikke afslå implicerer acceptere.

D – Flertydighederne i fortællingens overfladestruktur.

Funktionerne 5,11,23,26,54,69,76,82,84,93,107,116 hører ikke til fortællingens sandhed, sådan som den tidligere blev defineret. Dette har flere konsekvenser:

Man kan konstruere to versioner af fortællingen.

Den første ville kun gøre rede for funktioner hidrørende fra fortællingens sandhed; den ville medregne 105, idet tre kontrakter da blev simple befalinger.

Dom Juan ville da redde sig fra skibbrudet uden at der eksisterer en Himmel som hjælper; han ville ikke have arvelige pligter etc.

Denne version er den eneste der ikke kan bestrides, hvis man begrænser sig til det funktionelle forløb som tekstens metasproglige funktion gør det muligt at konstruere.

Den anden version ville postulere en og samme status for alle funktioner; og derved ville den tvinge beskriveren eller læseren til at antage, at Himlen eksisterer, at Dom Juan har visse pligter overfor sin fader osv, skont teksten alene ikke gør det muligt at slutte noget herom.

Denne version er desto mere tvivlsom, fordi fem af de funktioner, der ikke hører til fortællingens sandhed, da må forudsættes gyldige.

Desuden svarer til de to inventarer (det begrænsede og det videre) af funktioner to forskellige syntagme-inventarer.

I det første tilfælde ville der være 37 (jvf. II.1.B).

I det sidste er tallet lavere: efter den valgte hypotese kan nemlig Himlens befaling efterfulgt af en accept (tilføjet som forudsat) betragtes som betingelsen for Himlens advarsler, og derefter for Dom Juans dod: denne implikationsrelation tillader følgende omgrupperinger af syntagmer.

- a) S5 + S34
- b) S7 (f.23) + S28 (f.84)
- c) S27 (f.82) + S30

man vil da ialt have 34 syntagmer.

Man ser, at to læsninger eller beskrivelser er mulige, såvel overfor funktionerne som overfor de syntagmer, hvori de er sammenstillet.

Hvad enten forskningsobjektet er skabt af de beskrivende procedurer eller ej kan denne dobbelthed i beskrivelsen tilskrives sam-eksistensen af *to forskellige narrative overfladestrukturer, manifesteret i den samme sproglige diskurs*.

Dette var det første flertydighedsniveau, som møder beskrivelsen af en fortællings formelle struktur.

II.II. Den formelle dybdestruktur.

A. Homologeringen af isomorfe syntagmer.

Lad os betragte syntagmernes storinventar; lad os opsoge deres regelmæssigheder. Ved første øjekast synes ingen rolle at karakterisere et indhold mere end en anden: Dom Juan er f.eks. snart aggressor, snart modtager, osv. Imidlertid svarer til enhver af hans roller måske en særlig rolle, svarende til de øvrige fremstillede indhold; og man kunne da nå til en formel definition af ethvert indhold, af typen:

x er afsender når *y* er objekt; *z* er aggressor når *y* er agressand, osv.

Denne reciprokke definition af de investerede indhold ville bestemme hver enkelt narrative valens, idet den ville vise hvilke sammenstillinger af formelle roller, der er forenelig med den.

Et eksempel på en regelmæssighed: syntagmerne S7(+ f.6), S18(+ f.49), S26 og S27 har samme art struktur:

en aktant A er knyttet til en aktør B ved en kontrakt, som ikke anerkendes eller kun tilsyneladende accepteres af B; A kommer til B; en tredje aktør melder B sin ankomst; A giver B ordre til at handle i overensstemmelse med kontrakten; B afslår; A kæmper mod B; A taber; A beder C om hævn.

Til denne formelle regelmæssighed synes at svare en vis regelmæssighed i de investerede indhold: Dom Juan har hver gang B's rolle; Himlen hver gang C's; A's roller er tildelt Elvire, Sganarelle, Monsieur Dimanche og Dom Louis (idet den kontraktlige handling, som kræves af Dom Juan, da henholdsvis er en kærlig, ideologisk, økonomisk eller sønlig indsats).

Vi forsøger en homologering af de syntagmer, hvis aktører og funktioner er identiske eller analoge; resultatet af denne operation vil vi kalde en paradigmatiske sekvens⁶.

NB: I den sekvens som tjener os til eksempel har Sganarelle, Elvire, Monsieur Dimanche og Dom Louis de samme roller, men dette er ikke tilstrækkeligt til at hævde deres funktionelle identitet, da de i andre sekvenser kan spille andre roller, i forskellige kombinationer.

Muligheden af at opstille en liste over aktører som denne forudsætter, at semiske oppositioner som *mand vs kvinde*, *adel vs borger*, *penge (gæld) vs kærligheds(forpligtelse)* kun fremtræder på den semiotiske overfladestrukturs niveau; fortællingens dybdestruktur opererer åbenbart på indhold som *menneskeligt væsen*, *socialt væsen*, *værdi*, som først ved manifestationen specificeres i deres hypotaktiske semer (mand, kvinde osv); disse semers redundans kan ganske vist fastlægge *forskellige isotopier*, men disse forskelle bør ikke skjule *homologier* på den narrative dybdestrukturens niveau.

Forskellen mellem komiske og tragiske personer forsvinder ligeledes. På dette niveau bortskaffer irrelevansen af den sproglige diskurs' særtræk såvel "den verbale komik" som "den verbale tragik"; tilbage bliver at undersøge, hvorvidt det komiske og tragiske kan genfindes på de narrative strukturers niveau.

Forfølgelsen af homologationsoperationer producerer et inventar af sekvenser, som her skal fremstilles i forudsætningernes egen orden, som stort set svarer til fortællingens kronologiske orden; her vil de syntagmer figurere, hvis struktur er original og ikke tillader nogen homologering: de kan da betragtes som enheder på samme niveau som dem, der er blevet defineret ved homologering.

Sekvens I	A og C er sammenknyttet ved en kontrakt, som ikke respekteres af B	B foreslår A en anden kontrakt, som A accepterer	B bryder den, eller opfylder den ikke	exit B
A=Elvire; B=Dom Juan; C=Himlen	f.5	f.6	f.8	f.9
A=den forlovede kvinde; B=Dom Juan; C=hendes forlovede	f.24	(1)	f.25	f.27
A=Charlotte; B=Dom Juan; C=Pierrot	f.29	f.32	f.39	f.45

A=Mathurine B=Dom Juan C=Tanten	(2)	f.37	f.38	f.45
---------------------------------------	-----	------	------	------

ad (1) – Vi ved, at Dom Juan altid forfører ved ægteskabslofter: "il ne se sert point d'autres pièges pour attraper les belles" (I,2).

ad (2) – Om Mathurines situation ved vi kun, at hun må gøre rede for sine handlinger overfor tanten (jvf. II,2).

Sekvens II	B og C bliver enige om at kæmpe	B og C kæmper	B vinder; eller C taber	exit B eller C
B=Dom Juan; C=Kommandøren	f.1	f.2	f.3	f.4
B=Dom Juan C=klostret	S3(1)	f.7	f.8	f.9
B=Dom Juan C=Sganarelle	f.12	f.13	f.14	(2)
B=Dom Juan C=Pierrot	(3)	f.34	f.35	f.36

ad (1) – Idet én af aktørerne er ikke-animeret, kan vi ikke se hvordan en kontrakt skulle kunne etableres.

ad (2) – Denne lakune i den narrative overfladestruktur forklares ved henvisning til det franske samfunds axiologiske systemer på dette tidspunkt: en tjener forlader ikke sin herre; tjenerhvervet er forbundet med en særlig type funktioner: man kan kalde det en *investeret rolle*.

ad (3) – Kontrakten er manifesteret i teksten i form af gensidige advarsler (jvf. II,3).

Sekvens III	C kommer til B	D melder C for B	C og B bliver enige om at kæmpe
C=Dom Alonso; B=Dom Juan; D=La Ramée	f.64	f.44	f.65
B=Dom Carlos	C kæmper mod B f.66	C taber f.67	exit C; exit B; f.68

Sekvens IV	A og B er forved en kontrakt, som ikke anerkendes af B	A kommer til B	D melder A for B	A påbyder B at fuldbyrde kontrakten
A=Elvire B=Dom Juan D=Sganarelle	f.6	f.16	(1)	f.18,19 (2)
A=Sganarelle B=Dom Juan	(3)	f.49(4)	(5)	f.50
A=Monsieur Dimanche B=Dom Juan D=La Violette	f.70	f.71	f.72	f.73
A=Dom Louis B=Dom Juan D=La Violette	f.76	f.77	f.78	f.79
	A kæmper mod B	A taber	A beder F om hævn	exit A
F=Himlen	f.20,21	f.22	f.23	(6)
F=Himlen	f.51	f.52	f.11(7)	(8)
F=Himlen	f.73	f.74	(9)	f.75
F=Himlen	f.80	f.81	f.82	f.83

ad (1) – Meldingen benægtes; vi skal senere se grunden i forbindelse med konstruktionen af aktanterne.

ad (2) – Kravet om fuldbyrdelse af kontrakten er ligesom kampen fordoblet: det er manifesteret én gang i "konjunktiv" (*paraître*-modus), en gang i "indikativ" (*être*-modus).

ad (3) – Sganarelle hentyder til en kontrakt vedrørende diskussionerne: "... je me sens en humeur de disputer avec vous" (en befaling); "Vous savez bien que vous me permettez les disputes" (en formodet accept). Homologeringsprocessen gør det muligt at identificere en funktion der er forblevet upågtet ved den første beskrivelse.

ad (4) – Sganarelles afrejse efter hans medicinske bedrifter er også en ankomst hos hans herre.

ad (5) – Jvf. sekvens II, note 2; en tjener lader sig ikke melde.

ad (6) – En blot mulig afrejse: "je ne veux pas ouïr davantage" (I,3).

ad (7) – Kravet om hævn går forud i fortællingens tid; der mindes om det i III,1: "il m'importe bien que vous soyez damné".

ad (8) – Jvf. sekvens II, note 2.

ad (9) – Monsieur Dimanche ikke komme til at tale

NB: Syntagma 37 genoptager en del af sekvens IV, nemlig befalingen om at fuldbyrde kontrakten; denne befaling nærmer i det øjeblik Dom Juan dør, denne straf og dens årsag (jvf. III.II).

Sekvens V		G frelser B	exit G; eller exit B
B=Dom Juan G=Himlen		f.26	f.27
B=Dom Juan G=Pierrot		f.28	f.30
B=Dom Juan G=Dom Carlos		f.67	f.68

NB: Redningen eller frelsen erkendes ikke af B (jvf. II,2); eller fortrydes af G, dvs. manifesteres på forløbsplanet, men ikke på motivationsplanet: "si j'avais su ça tantot, je me serais bien gardé de le tirer de gliau" (II,3); – og kræves aldrig af B: "Je n'ai rien exigé de vous." (III,4).

Sekvens VI		B kommer til E, eller E til B	B frelser E
B=Dom Juan E=Dom Carlos		f.59	f.60,61,62
B=Dom Juan E=Den fattige		(1)	f.50

ad (1) – Denne funktion er kun implicit: "Appelle un peu cet homme que voilà là-bas." (III,2).

Sekvens VII	O er forbundet med F ved en kontrakt, som ikke erkendes af B	B foreslår C en anden kontrakt	Det lykkes ikke for B	C rejser; eller B rejser
C=Den fattige B=Dom Juan F=Himlen	f.54	f.56	f.57	f.58

C=Elvire B=Dom Juan F=Himlen	f.87	f.90	(1)	f.91
------------------------------------	------	------	-----	------

ad (1) – Det dårlige resultat skyldes Elvires afslag (f.90).

Sekvens VIII	B og C er forbundet ved en kontrakt, som ikke anerkendes af B	B opfylder den forkert	Det lykkes ikke for C (uden at han opdager dette)	exit C
B=Dom Juan C=Dom Louis	f.76	f.98	f.99	f.100
Sekvens IX	B og C er forbundet ved en kontrakt, som ikke anerkendes af B	B bryder den forkert	Det lykkes for C (uden at han opdager dette)	exit C
B=Dom Juan C=Dom Carlos	f.63	f.102	f.103	f.104
Sekvens X	F giver C en kontrakt, som ikke anerkendes af B	C kommer til B	D melder C for B	C foreslår B en kontrakt
B=Dom Juan C=Elvire F=Himlen	f.84	f.85	f.86	f.87
B=Dom Juan C=Sganarelle F=Himlen	f.105	(1)	(1)	f.106
		C kæmper mod B	C taber	exit C
		f.88	f.89	f.91
		(2)	(2)	(1)

ad (1) – Jvf. sekvens II, note 2, og sekvens IV, note 5.

ad (2) – Disse funktioner er forudsat af f.110: Dom Juan nægter at angre (jvf. V,5).

Sekvens XI	F giver C en kontrakt, som ikke anerkendes af B	B foreslår C en kontrakt	C kommer til B	D melder C for B
B=Dom Juan C=Statuen D=Sganarelle F=Himlen	f.93 (1)	f.69	f.94	f.95
		C foreslår B en kontrakt, som B accepterer		exit C
		f.96		f.97

ad (1) – Denne kontrakt ligger implicit i statuens replik: "On n'a pas besoin de lumière quand on est conduit par le Ciel". (IV,8).

Sekvens XII	F giver C en kontrakt, som ikke anerkendes af B	C kommer til B	D melder C for B	C foreslår B en kontrakt
B=Dom Juan C=Spøgelset D=Sganarelle F=Himlen	f.107 (1)	f.108	f.109	f.110
		B kæmper mod C	B taber	exit B
		f.111	f.112	f.113

ad (1) – Denne kontrakt er forudsat i Spøgelsets replik (jvf. V,5).

Sekvens XIII	C etablerer en kontrakt med B	C kæmper mod B	C vinder	C "stiller alle tilfreds": A, C, E, F
B=Dom Juan C=Statuen	f.114	f.115	f.116	f.116

NB: 1) Visse homologerede forløb indeholder funktioner hørende til syntagmer, som vi anså for distinkte i den første beskrivelse: de tilhører sandsynligvis et og samme syntagma hvis funktioner er spredt i den sproglige manifestation. En teoretisk uddybelse er her nødvendig.

2) Forklaringen på, at nogle funktioner mangler i konstruktionen af sekvenser, er:

S17(f.46,47,48,49) forsyner hovedfortællingen med en overordnet fortælling; vi vil gøre rede herfor ved at transformere disse funktioner til kvalifikationer hos Sganarelle. Det samme gælder S4,S15,S29.

S32(f.101) har metalingvistisk værdi i forhold til S31 og S33: det fortæller at i disse syntagmer er Dom Juans gerninger manifesteret i "konjunktiv".

3) I tekstens første halvdel er mulighederne for homologering større end i sidste halvdel. Denne egenskab er ikke pertinent for beskrivelsen af den narrative struktur: den hører ind under narrationens stilistik, som er kodet af genrens regler (en mindre redundans hen imod slutningen har som virkning "at fremskynde handlingen"). Hertil hører også variationen af den kvantitative forbindelse mellem sproglige enheder og semantiske enheder: i vor udgave indeholder II. akt eksempelvis 21 funktioner svarende til 16 siders diskurs; og V. akt 19 funktioner på 9 sider.

B: Konklusioner.

Sekvensinventaret kan udnyttes på to måder: a) på det paradigmatiske plan ved studiet af de aktør-sammenstillinger, som er bragt i stand ved homologeringerne; b) på det syntagmatiske plan, ved studiet af relationer mellem sekvenserne.

a) Konstruktionen af aktanter.

En aktørs formelle rolle er defineret ved dette indholds mulighed for at figurere i en funktionstype. De isomorfe syntagmers redundans viser her, at en aktørs formelle roller kan grupperes i serier.

Hvis de indhold, der er investeret i aktorerne, endnu ikke er kendt, kan disse aktører i det mindste klasseres efter de grupper af formelle roller, som de er forenelige med.

Lad os derfor betragte de rollegrupper, som vi tidligere har noteret, idet vi skelner mellem deres konstituent, de simple formelle roller:

Gruppe A:	a1:	accept af kontrakt (foreslået af B)	(a)	sekv. I
	a2:	kamp (mod B, afslået af B)	(non F)	sekv. IV
	a3:	befaling (fra F)	(m)	sekv. IV
	a4:	kontrakt (med C)	(A)	sekv. I
Gruppe B:	b1:	befaling (til A)	(m)	sekv. I

	b2:	kamp (som aggressand) (mod A, afslået)	(non F)	sekv. IV
	b3:	ikke-accept af kontrakt (foreslået af C) (ombyttet rolle efter om- bytning af indhold, i XIII; se senere)	(non a)	sekv. I,VIII,X
	b4:	kamp (som aggressand) (med C) (rolle ombyttet til aggressor i XII.)	(F)	sekv. II,III,X,XIII
	b5:	afståelse af et gode (til E)	(C ₂)	sekv. VI
	b6:	befaling (til C)	(m)	sekv. VII
	b7:	modtagelse af et gode (fra G)	(C ₂)	sekv. V
	b8:	modtagelse af et budskab (fra D)		sekv. II,IV,X,XI,XII
Gruppe C:	c1:	accept af en kontrakt (foreslået af F)	(a)	sekv. VII,X,XII
	c2:	befaling (til E)	(m)	sekv. I,VIII,X
	c3:	kamp (som aggressor) (mod B) (rolle ombyttet til ag- gressand i XII)	(F)	sekv. II,III,X,XIII
	c4:	ikke-accept af kontrakt (foreslået af B)	(non a)	sekv. VII
	c5:	kontrakt (med A)	(A)	sekv. I
Gruppe D:	d:	afsendelse af et budskab (til B)	(C ₁)	sekv. II,IV,X,XI,XII
Gruppe E:	e:	modtagelse af et gode (fra B)	(C ₂)	sekv. VI
Gruppe F:	f1:	accept af kontrakt (foreslået af A)	(a)	sekv. IV
	f2:	befaling (fra C)	(m)	sekv. VII,X,XI
Gruppe G:	g:	afståelse af et gode (til B)	(C ₂)	sekv. V

NB: de 22 typer af simple roller er tydeligvis forbundet parvis ved en gensidig definition: a1 er defineret i forhold til b1, a2 til b2, a3 til f1, a4 til c5, b3 til c2, b4 til c3, b5 til e, b6 til c4, f2 til c1, d til b8, g til b7. Følgen er, at fortællingen kun tæller 11 typer af interpersonelle relationer, mens tusinder ville være mulige, hvis kombinationen af roller og forlobstyper var fri. Vi skal senere se, hvilket system af investerede indhold, der har begrænset kombinationsmulighederne for de formelle semantiske enheder.

Aktant vil vi kalde enhver klasse af aktører (om den så kun omfatter én), der er defineret ved en original gruppe af roller.

Man har:	Rollegrupper	Aktører	
aktant 1:	A	den forlovede kvinde Mathurine Charlotte Monsieur Dimanche	a4 a1, a2 a1, a2, a4 a1, a2, a3
2:	B	Dom Juan	b1, b2, b3, b4, b5, b6, b7, b8.
3:	C	Kommandøren klostret den forlovede mand Dom Alonse Tanten	c1, c2, c3 c1, c5 c3, c5 c2, c3, c5 c5
4:	D	la Ramée la Violette	d d
5:	A + C	Elvire Dom Louis Statuen Spøgelset	c1, c2, c3, c4; a1, a2, a3 c1, c2, c3; a2, a3 c1, c2, c3; a1 c1, c2; a2
6:	C + G	Pierrot	c2, c3, c5; g
7:	E + C + D	Den fattige	e; c1, c4; d
8:	A + C + D	Sganarelle	a1, a2, a3; c1, c2, c3; d
9:	C + F + G	Himlen	c2, c5; f1, f2; g
10:	B + C + E + G	Dom Carlos	b2; c2, c5; e; g

Fortolkninger:

Aktørerne har meget forskellige funktionelle valenser alt efter antallet af rollegrupper som de indgår i, og antallet af roller i hver gruppe. Man får således følgende klassificering: Dom Juan, Sganarelle, Elvire, Dom Louis, Himlen, Dom Carlos, Statuen, Pierrot, Den fattige, Charlotte, Monsieur Dimanche, Kommandøren, Dom Alonse, Spøgelset, Mathurine, den forlovede mand, klostret, den forlovede kvinde, Tanten, la Ramée, la Violette;

hvilket svarer udmærket til de indtryk, man har modtaget ved en intuitiv læsning. Den narrative analyse giver os her et middel til at måle det, universitetstraditionen kalder "personernes kompleksitet", samtidig med at den påviser den manglende sammenhæng i det naive og/eller ideologisk suspekke begreb *person*.

Meget bemærkelsesværdigt er det, at rollegruppernes kombinatorik definerer to adskilte funktionelle rum⁷: gruppe B, som er reserveret Dom Juan, kombineres ikke med andre, mens alle de andre grupper indgår i indbyrdes kombinationer. Denne adskillelse vil vise sig meget vigtig for fortolkningen af fortællingen.

b) Relationerne mellem sekvenser.

Sekvenserne opnået ved homologering er den formelle dybdestrukturens enheder.

Lad os med henblik på at organisere dens inventar identificere de logiske relationer, som er etableret mellem dem; således vil vi for en fortolkning ved hjælp af systemet af investerede indhold, nærme os fortællingens generelle mening, betragtet som et forløb af formelle transformationer, forudsætninger og omvendinger.

Forudsætninger:

Fremstillingen af sekvenserne har taget hensyn til dem. Deres orden svarer ganske vist stort set til ordenen i den sproglige manifestations store enheder, f.eks. Akterne; men approksimationen er svag, idet de funktioner, der er deres komponenter, kan foreligge spredt rundt om i overfladestrukturerne: ligesom myten har den litterære fortælling en "lagdelt struktur", med Lévi-Strauss' udtryk.

En sekvens forudsætter en anden, hvis dens begyndelse, eller begyndelsen af et af dens syntagmer, kun er mulig efter denne andens slutning, eller efter slutningen af et af denne andens syntagmer. F.eks. forudsætter sekvens IV sekvens I, ligesom kravet om fuldbyrdelse af en kontrakt forudsætter dens indgåelse.

Men således er det, i det mindste her, ikke muligt at konstruere én unik forudsætningsfølge omfattende alle sekvenser; sekvenserne V og VI synes f.eks. ikke at have sådanne forbindelser til de øvrige.

Omvendinger:

En sekvens er en andens omvendning, hvis man, idet aktanterne forbliver de samme, ved at negere forløbet (og/eller ved at ombytte polerne i forløbets modale kategori) af dens funktioner, opnår den andens funktioner. Således haves mellem sekvenserne VIII og IX denne følge af funktionelle omvendinger:

VIII

a.2 og a.5 (rolle C) er forbundet af en kontrakt (som ikke anerkendes af a.3)

a.2 opfylder den forkert (fuldbyrdelse, det ikke anerkendes af a.2)

det går galt for a.5 (rolle C)(uden at han anerkender det)

NB: disse sekvenser, som står i fuldstændigt indbyrdes omvendingsforhold, synes også at have ækvivalent indhold (jvf. III,II; III,III).

Man har ligeledes:

IV omvender (modalt)

a.2 afslår reelt et krav om kontraktfuldbyrdelse der kommer fra a.5

VII omvender a.5 afslår en kontrakt foreslået af a.2

X, XII omvender a.2 afslår en kontrakt foreslået af a.5

IX

a.2 og a.10 (rolle C) er forbundet af en kontrakt (som anerkendes af a.2)

a.2 bryder den forkert (brud, der ikke anerkendes af a.2)

det går godt for a.10 (rolle C) (uden at han anerkender det)

VIII

a.2 accepterer tilsyneladende et krav om kontraktfuldbyrdelse fra a.5

I, XI a.5 accepterer en kontrakt foreslået af a.2

XIII a.2 accepterer en kontrakt foreslået af a.5

En omvendning siges at være partiel, hvis, udover de nævnte ændringer, en aktant er skiftet ud med en anden; således:

I omvender partielt

a.1 accepterer en kontrakt foreslået af a.2

I, IV omvender a.2 giver ikke a.1 eller a.5 hvad han havde lovet

a.2 giver ikke a.1 eller a.5 hvad han havde lovet

VII

a.5 afslår en kontrakt foreslået af a.2

VI a.2 giver a.7 hvad han ikke havde lovet

a.2 giver a.7 hvad han ikke havde lovet

Transformationer:

En transformation etableres mellem to sekvenser, når der er permutation af deres aktanter, idet deres forløb forbliver de samme. Således:

V	transformerer	VI
a.10 frelser a.2		a. 2 frelser a.10
IV		XII
a.2 afslår kamp med a.5		a.5 afslår kamp med a.2
II		XIII
a.3 (rolle C) besejres af a.2		a.2 besejres af a.5 (rolle C)

Fortolkninger:

Mens omvendingerne virker på *kontrakter* (og/eller deres konsekvenser), virker transformationerne på konflikt-funktioner (og/eller deres konsekvenser). For så vidt kontrakter og konflikter manifesterer forskellige dialektiske operationer, bliver det forståeligt, at de modificeres forskelligt i løbet af fortællingen.

Da a.2 og a.5 er til stede i størstedelen af de "omvendte" eller transformerede funktioner, og da omvendingerne og transformationerne er de formelle indholdsombytningsoperationer, kan det forudses, at disse aktanter er denne ombytnings vigtigste faktorer (dette ud fra en simpel betragtning af fortællingens formelle struktur, og ganske uden hensyn til de indhold som er investeret heri).

Eftersom der ikke gælder omvendings- eller transformationsrelationer mellem sekvenserne I,II,III,IV,V, kan det ligeledes forudses, at indholdsombytningsprocessen begynder ved sekvens VI (for sekvens V) og ved sekvens VII (for de øvrige sekvenser).

c) Vi har set bort fra problemet om aktører og forløb, som ikke hører til fortællings-sandheden; det rejser sig også her, idet sekvenserne selv er flertydige i samme udstrækning som deres komponenter er det. For at løse det må vi derfor interpretere den formelle narrative struktur med støtte i de i teksten investerede indholdsstørrelsers system(er).

(fortsættes)

Oversat af Jorgen Monster Pedersen

Noter:

- ¹ NicolasRuwet: "Introduction à la grammaire générative", p. 151.
- ² Ud fra et postulat om de forskellige narratører/aktørers *individuelle natur* har det hidtil dominerende i udøvelsen af denne fortræffelige psykologi i den dramatiske beskrivelse, som var vore forgængeres fryd, været at *adskille* disse forskellige versioner af en given fortælling.
- ³ Det som vi her kalder et udsagns "sandhedsværdi" defineres af koherensen mellem dets benyttelse af indhold og referenceindhold (f.eks. i hoved-narratorens replikker); og ikke af en reference til en eller anden extralingvistisk virkelighed. Denne "sandhed" er intensionel, ikke extensionel. Herfra stammer alle de indhold der indgår i kompositionen af enhver koherent læseisotopi, der er konstrueret på grundlag af teksten. Vi vil senere beskæftige os med det tilfælde hvor flere koherente isotopier, der er indbyrdes kontradiktoriske, kan konstrueres.
Hvis der ikke kan konstrueres en koherent isotopi (jvf. Pirandello), er sandhedsværdien ikke til at afgøre i noget udsagn.
- ⁴ Vi har her elementer til en syntagmatisk grammatik på det semiotiske overfladeplan, *der er afhængig af konteksten*, (context-sensitive).
- ⁵ Da syntagmerne er logiske enheder, behøver man ikke gøre rede for nærheden eller fjernheden i deres konstituerende funktioner. Syntagmekæden ordner logisk det som funktionskæden ordner kronologisk.
- ⁶ Ikke at forveksle med syntagmatiske sekvenser (jvf. A. J. Greimas: *Éléments pour une théorie de l'interprétation du récit mythique*, II.4.1.).
- ⁷ Der findes en kombination på de simple rollers trin; aktanten, der realiserer den vil have en kontradiktorisk struktur (jvf. III).